

Ankara Hukuk Mektebinin Üç Büyük Ceza Hukukçusu: Baha Kantar, Faruk Erem, Uğur Alacakaptan

Prof. Dr. Zeki HAFIZOĞULLARI
Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi E. Öğretim Üyesi

Dr. Sezin Duygu TUNCER
Avukat, Ankara Barosu

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla birlikte yeni hukuk ilkelerinin araştırılarak öğretilmesi için yeni bir yükseköğretim kurumuna ihtiyaç duyulmuştur. Osmanlı döneminde İslam hukuku ile beş farklı yargı çeşidinin bir arada uygulanıyor olmasının büyük sıkıntılara yol açtığı görülmüştür.^[1] Bu nedenle yeni hukuk sisteminde Osmanlıda yaşananlardan ders alınarak Kıta Avrupa hukukunun uygulanmasının en doğrusu olduğuna karar verilmiştir. Bu yeni sistemden beklenen faydanın tam olarak elde edilebilmesi için hukuk kurallarını iyi uygulayanlara ve bu kuralların etkin bir biçimde öğretilmesine ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir. Bu ihtiyaçların giderilebilmesi amacı ile bütçe görüşmelerinin yapıldığı

---

[1] Ahmet Mumcu, "Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Neden ve Nasıl Kuruldu," *AÜHFD* 44, no. 1, (1995): 544-545.

23 Şubat 1925 tarihinde Ankara’da, Adliye Vekâlet’ine bağlı bir yüksek hukuk okulunun açılmasına karar verilmiştir.^[2] Alınan karar sonrasında yapılan yoğun çalışmalar sonucunda Ankara Hukuk Mektebi 5 Kasım 1925 tarihinde eğitim öğretime başlamıştır. Mektebin amacı hukuk devrimi ile birlikte oluşacak olan toplumsal düzenin öğrenilmesi, öğretilmesi ve ülkede egemen kılınan hukuku uygulayacak olan hâkimlerin, avukatların, kolluk görevlilerinin yetiştirilmesini sağlamaktır. Şu hâlde mektebin açılması ile Cumhuriyetin anayasasının hâkim kılınmasını sağlamak amaçlandığı bir gerçektir.^[3] Erem, Ankara Hukuk Mektebi’nin açılışı ile, her topluluğun temelini hukuk bilimi olduğuna ilişkin düşüncesinin doğruluğunun da ispatlandığını belirtmiştir.^[4] Gerçekten yeni bir topluluk düzeninin oluşturulmasında hukuk biliminin ne kadar önemli bir rol oynadığı tartışmasıdır.

Ankara Hukuk Mektebi’nin açılması kararının alınmasından sonra kadronun ve müfredatın oluşturulması için Cemil (Birsell) Bey görevlendirilmiştir. Cemil Bey başkanlığında daha önce yurtdışında eğitim almış hocalardan oluşan bir akademik kadro oluşturulmuştur.^[5] Okulun öğretim üyelerine “müderriş” değil, “profesör” unvanı verilmesine karar verilmiştir.^[6] Bunun sebebi kurulacak olan hukuk okulunun İstanbul Hukuk Fakültesi’nden farklı olarak muhafazakâr değil, geniş düşünceli ve uyanık hukukçular yetiştirmesinin amaçlanması olarak açıklanmıştır.^[7]

---

[2] Mumcu, “Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi,” 549.

[3] Gazi Mustafa Kemal Atatürk Nutuk’ta “Cumhuriyetin müeyyidesi olacak bu büyük müessesenin küşadında hissettiğim saadeti hiçbir teşebbüste duymadım” diyerek Mektep’ in devrim için önemini ve yerini belirtmiştir.

[4] Faruk Erem, “5 Kasım 1950 tarihli Açış Konuşması,” *AÜHFD* 7, no. 3, (1950): 7.

[5] Turan Tanyer, “Ankara Hukuk Mektebi ve Binaları,” *TBB Dergisi*, no. 51, (2004): 154.

[6] Müderriş kelimesinin medreseyi çağrıştırması sebebi ile kendilerine müderriş denilmesini istemeyen Ankara Hukuk Mektebi kurucuları yurt dışında müderrişin dengi olarak kullanılan “profesör” unvanının kullanılmasını tercih etmişlerdir. Bkz. Ertuğrul Akçaoğlu, “Ankara Hukuk Fakültesi’nin Kuruluşu ve İlk Günleri,” *TBB Dergisi*, no. 80, (Ocak-Şubat 2009): 374-375.

[7] Akçaoğlu, Akçaoğlu, “Ankara Hukuk Fakültesi’nin Kuruluşu,” 374.

Ankara Hukuk Mektebi yıllarca süren savaşlardan sonra cumhuriyetin ilan edilerek, eski hukuk sistemlerinden tamamen kopup yeni bir düzen kurulması aşamasında, büyük bir amaçla kurulmuştur. Mektebin ilk akademik kadrosunda kurtuluş savaşı kahramanlarından Bahaeddin Bey (Baha Kantar) de bulunmaktadır. Bahaeddin Bey tarafından ceza hukuku ve ceza usul hukuku dersleri okutulmuştur.^[8] Baha Kantar, Kuvâ-yi Milliyecidir. Baha Kantar, Faruk Erem'i yetiştirmiştir. Faruk Erem, Ankara Hukuk Mektebi mezunudur. Faruk Erem, Uğur Alacakaptan'ı yetiştirmiştir. Uğur Alacakaptan Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunudur.

Bu yazıda Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuk devrimi ile oluşturulan Türk Ceza Hukukunun temellerini atan ve kendisinden sonra gelen kuşaklara büyük bir miras bırakan bu üç büyük ceza hukukçusu anlatılacaktır.

Baha KANTAR (1883–1955)

I. BAHA KANTAR

Baha Kantar, 1883 yılında İzmir'de doğmuştur. 1907'de Mekteb-i Hukuk'tan, 1914'de Paris Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur.

---

[8] Akçaoğlu, "Ankara Hukuk Fakültesi'nin Kuruluşu," 375.

Darülfünunda görev almadan önce birçok devlet görevini yerine getirmiştir.^[9] İstanbul Darülfünunu Ceza Hukuku Müderrisliği görevini 8 yıl yerine getirdikten sonra, 1925 yılında açılan Ankara Hukuk Fakültesine Ceza Hukuku Profesörü olarak atanmıştır.^[10] Ankara Hukuk Mektebi'nin kuruluş kadrosu belirlenirken akademisyenlerin Avrupa'da eğitim görmesine önem verilmiştir. Fransızca ve Almanca bilen Baha Kantar, Ankara Hukuk Mektebi'nde hukuk devrimi ile oluşturulan ceza ve ceza muhakemesi hukukunu ilk kez okutmaya başlayan kişidir.^[11] İdareci olarak da 1934–1941 yılları arasında hukuk fakültesinin dekanlığı görevini yerine getirmiştir.

Baha Kantar, ceza genel ve özel hukuku derslerini okutmuş ancak bu konularda ceza muhakemesindeki kadar eser bırakma imkânı bulamamıştır. Gerçekten *Hukuk-u Ceza*^[12] kitabı ceza muhakemesi alanı dışındaki tek kitabıdır.

Baha Kantar, ceza muhakemesi hukuku kitabı hala bugün, mevzuat çok değişmiş olmasına rağmen, birçok konuda geçerliliğini koruyan bir eserdir. Tanzimat döneminde nizami mahkemelerde uygulanması için Fransa'dan resepsiyon yolu ile alınmış bir ceza muhakemesi kanunu bulunurken, ilk kez "*hâkimin bağımsızlığı ve tarafsızlığı*", "*tabii hâkim*" kavramlarının o günün koşullarında hararetle savunucusu olmuştur.^[13] İleri bakış açısıyla

---

[9] İstanbul istinaf mahkemesi müddeiumumiliği, Emniyeti Umumiye (Müdüriyeti adliye kalemi müdürlüğü) görevlerini yerine getirdikten sonra İstanbul Darülfünun'da görev almıştır. Bkz. Faruk Erem, "Ord. Prof. Baha Kantar," *AÜHFD* 12, no. 3, (1955): 1.

[10] Oya Fişekçi (der.), *Kuruluşunun 50. Yılı Dolayısıyla Ankara Hukuk Fakültesi Öğretim Üye ve Yardımcıları Bibliyografyası (1925-1975)*, (Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1977), 174.

[11] Erem, Ankara Hukuk Mektebi dekanı Cemil Birsal'in o zamanlar İstanbul'a oranla bir mahrumiyet bölgesi olan Ankara'ya gelerek Ankara Hukuk Mektebi'nde görev almak isteyip istemediğini sormak için Baha Kantar'a çekinerek mektup yazdığını, mektubun postaya verilmesinden birkaç gün sonra Baha Kantar'ın kitapları, valizleri ile birlikte Ankara'ya gelerek cevabını mektupla değil, bizzat kendisi gelerek verdiğini belirtmektedir. Bkz. Erem, "5 Kasım 1950 tarihli Açış Konuşması," 2.

[12] Baha Kantar, *Hukuk-u Ceza*, (Ankara: Ankara Hukuk Fakültesi Talebe Neşriyatı, tarih yok).

[13]

ele aldığı hâkim tarafsızlığı ve bağımsızlığı üzerine bugün dahi birçok tartışmalar yer almaktadır.

Baha Kantar'ın siyasal suçlar, ceza hukukunda hava sahası, hâkimlerin müsbet hukuka göre vaziyetleri, adalet cihazı, ıskat-ı cenin konularında yayınları bulunmaktadır. Eserlerinin az olması onu tanıma fırsatı bulan İlhan Lüthem tarafından şüpheliğine bağlanmıştır.^[14] Lüthem'in anlatımlarına göre Baha Kantar bizzat kendisi de yavaş ve titiz çalışmasından şikâyetçidir. Erem de Kantar'ın yazacağı bir cümle için günlerce düşündüğünü, “*eser insanın namusudur*” diyerek eserinin doğruluğuna inanmadıkça yazmadığını belirtmektedir.^[15]

Kantar 1940 yılında ordinaryüs profesörlüğe yükselmiştir. Yaş haddinden 1953 yılında emekliye ayrılmıştır. Emekli olmadan önce verdiği veda dersinde öğrencilerine dürüst olmalarını öğütlemiştir.^[16] Lüthem'in anlatımlarından dürüstlüğü Baha Kantar'ın hayatındaki en önemli ve vazgeçilmez değer olduğu anlaşılmaktadır.^[17]

Baha Kantar, emekliliğinden çok kısa bir süre sonra 1955 yılında 72 yaşında iken vefat etmiştir.

Ceza muhakemesi hukuk sorunlarının tartışıldığı bu dönemde hukuk uygulamacısı ve araştırmacılarının, mevzuat çok değişmiş olmasına rağmen, araştırmalarında Türk Ceza Hukukunun bu değerli hukukçusunu görmele-
rinin bilimsel çalışmalarının bir gereği olduğunu düşünüyoruz.

---

[14] İlhan Lüthem, “Hocamız Baha Kantar,” *AÜHFD* 12, no. 3, (1955): 7.

[15] Erem, “5 Kasım 1950 tarihli Açış Konuşması,” 3.

[16] *Sevdiğim, hattâ bülbülün güle aşkı gibi, âşıkı olduğum tedaris mesleğine talebelere hitap ederek girdim. Ondan ayrılır iken de yine onlara hitap etmek istiyorum. Şimdi beni seven eski ve yeni bütün talebelerim size söylüyorum: Eğer hayatta bulunduğum müddetçe fan'i benliğimi, öldükten sonra ruhumu memnun ve şad etmek isterseniz, hafızanıza nakşetmenizi istediğim şu sözlerimi daima hatırlayınız: “Dürüst olunuz, dürüst olunuz, dürüst olunuz”* Erem, “5 Kasım 1950 tarihli Açış Konuşması,” 3.

[17] Lüthem, “Hocamız Baha Kantar,” 8.

Faruk EREM (1913–1998)

II. FARUK EREM

Faruk Erem, 1913 İstanbul doğumludur. Faruk Erem Ankara Hukuk Mektebi mezunudur. Baha Kantar, Faruk Erem'i asistan olarak almıştır. İtalyanca ve Fransızca bilmektedir.^[18] Belçika'da doktorasını yapmıştır. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde *Ceza Hukukunda Meslek Sırrı* teziyle doçentlik unvanını aldıktan sonra 1 yıl İtalya'da ceza hukuku ve kriminoloji üzerine çalışmalar yapmıştır. İtalya'daki çalışmalarından sonra profesörlük unvanı alan Faruk Erem Ankara Hukuk Fakültesi'nde 1950–1952 yılları arasında dekanlık görevini yerine getirmiştir. Faruk Erem, akademik hayatını Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde 1973 yılında tamamlamıştır.

Faruk Erem'in ceza hukuku genel hükümler ve özel hükümleri üzerine yaptığı çalışmalar, bugün bile mevzuat değişmiş olmasına rağmen değerini korumaktadır. Faruk Erem, tabiri caizse Türk Ceza Hukuku'nun Carrera'sıdır. Erem, Türk dili ile ceza hukuku biliminin yapılabileceğini ispatlayan hukukçudur. Eserlerinde arı Türkçe kullanmaya özen göstermiştir. Erem, aydınlanma felsefesinin takipçilerindedir. Hukuk devrimi ile oluşturulan Türk Ceza Hukukunun akademik düzeyde, akademik kurallara uyarak,

[18] Fişekçi, *Bibliyografya*, 108.

araştırma ve incelemelerini yapmıştır. Erem'in eserlerinde "çalıntı" bir tek cümle yoktur. Eserleri özgündür, kendisine aittir, kimden ne almışsa eserlerinin dipnotlarında belirtmiştir. Faruk Erem bir hukuk dehasıdır.

Erem hep yeniyi, farklıyı arama gayretinde olmuştur. Klasik ceza hukuk okulunu görmüş, pozitivist ceza hukukuna merak sarmış, teknik hukuk okulunun farkında olarak sonunda ümanist doktrin açısından Türk Ceza Hukuku düşüncesini ortaya atmıştır. Erem, "suçluyu kazırsan altından insan çıkar" diyen bir ceza hukukçusudur. Herhalde Erem, bu düşüncesi ile devlet merkezli değil insan merkezli bir ceza hukuku oluşturulabileceğini göstermek istemiştir. Zaten Ümanizma evren ve evrende insanın, insan merkezli algılanmasıdır. Değerli hukukçunun bu açıdan ele alınıp incelenmesinin önemli olduğunu düşünüyoruz.

Faruk Erem, ceza muhakemesi hukuku alanında çalışmayı da ihmal etmemiştir. Ceza muhakemesi kitabında savunulan düşünceleri günümüzde mevzuatın değişmesine rağmen hala geçerliliğini korumaktadır. Tabii mahkeme, tabii hâkim, hâkimin tarafsızlığı ve bağımsızlığı kavramlarının Baha Kantar'ın daha ilerisinde daha aydınlık ve anlaşıldık biçimde incelendiğini görüyoruz. Erem, hâkimin vicdani kanaatine önem verir ancak kanıtsız vicdani kanaatin olamayacağı düşüncesindedir. Faruk Erem, sanığın ikrara zorlanmasına, sanıktan zorla kanıt elde edilmesine karşıdır. Sanığın özgür iradesinin eseri olmayan bir ikrar ceza muhakemesi hukukunda kanıt değildir. Erem, tek başına ikrarın sanığın mahkûmiyeti için yeterli kanıt olmadığı kanaatindedir. Faruk Erem, işkenceye ve idam cezasına karşı olmuştur. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile birlikte Kara Avrupası hukuk düzenlerinden çıkartılan idam cezası Faruk Erem'in düşüncesinde ceza hukukundan çıkartılması gereken ceza hukuku düşüncesinin temeline aykırı bir yaptırım olarak görülmektedir. Bu konudaki düşünceleri hala değerlidir.

Erem, usule uygun olarak elde edilmiş olmadıkça elde edilen bulguların kanıt değerinin olmadığı savunucularındadır. Erem, ceza muhakemesinde diyalektik açıdan ceza hukuku muhakemesini biçimlendirmeye çalışmıştır. Zaten eserinin ismi de budur.^[19] Erem'e göre yargılama başından sonuna kadar tez-antitez ve sentez üçlemesi ile devam eden bir süreçtir. Doğru

---

[19] Faruk Erem, *Diyalektik Açıdan Ceza Yargılaması Hukuku*, (Ankara: Işın Yayıncılık, 1978).

kararın ortaya çıkmasında kamunun çıkarı olduğunu düşünmektedir. Erem için ceza müeyyidesinin insani olması düşüncesi değerlidir.

Faruk Erem aynı zamanda bir kriminologdur. Fakültesinde kriminoloji yerine adalet psikolojisi dersinin seçimlik ders olarak okutulmasını sağlamış, kriminoloji enstitüsünü kurmuştur. Kriminoloji olmadan sağlam bir ceza hukukunun olamayacağı kanaatindedir. Ancak Erem, ceza hukuku ile kriminolojiyi birbirine karıştırmamıştır. Her iki bilim alanının birbirine muhtaç olduğunu ancak her birinin kendi çizgilerinde bağımsız olduklarını belirtmektedir.^[20]

Adalet Psikolojisi kitabı hala bugün kriminoloji alanında yazılmış en önemli kaynak eserdir. Adalet Psikolojisi'nde Erem suçlunun, hükümlünün ve hâkimin psikolojisini tartışmakta, insanı suça götüren nedenleri ortaya koymaktadır.

Erem'in 50 yayınlanmış kitabı, 203 makale, bilimsel yayını ve 8 çeviri eseri bulunmaktadır.^[21]

Faruk Erem, Ankara Barosu avukatıdır. Kamusal savunmanın mimarıdır.^[22] Savunmasız bir yargılama, savunmasız bir mahkeme Faruk Erem'in düşüncesinde mümkün değildir. Kamusal savunmayı üstlenen avukat kamu adına iddiada bulunan savcının eşitidir. İddianın savunmaya bir üstünlüğü yoktur. Erem kamu adına savunmanın amacını, sanığa müstahak olduğu kararın hâkim tarafından verilmesini sağlamak olarak düşünmektedir. Erem yeri geldiğinde eğer somut olayda kamusal savunma gerektiriyorsa düşüncelerinin aksini de söyleyen bir hukukçudur.

Erem, Türkiye Barolar Birliği'nin kurucularından biri ve ilk başkanıdır.^[23] Göreve geldiği 1969 yılından 1980 yılına kadar Barolar Birliği Başkanlığı görevini yerine getirmiştir. Avukatlık mesleği Erem bakımından önemlidir.

---

[20] Faruk Erem, *Adalet Psikolojisi (Suçlu Psikolojisi-Usul Psikolojisi Mahpusun Psikolojisi)*, (Ankara: İstiklal Matbaacılık ve Gazetecilik, 1955).

[21] Fişekçi, *Bibliyografya*, 107-124.

[22] Erem, müdafinin sanığın toplumun bir ferdi olmasından dolayı savunulmasını gerektiren bir sistemde savunmanın kamusal olduğunu belirtmektedir. Bkz. Faruk Erem, "Savunma Hakkının Kökeni," *Ankara Barosu Dergisi*, no. 5 (1984): 692.

[23] <https://www.barobirlik.org.tr/onceki-baskanlar> (E.T. 22.10.2023)

Avukat Meslek Kuralları Faruk Erem'in eseridir.^[24] Erem, baroların ve avukatların bağımsızlığını meslek hayatı süresince savunmuştur.

Faruk Erem günlük siyasetin hiçbir zaman konusu olmamıştır.

Faruk Erem, şairdir. Şiirlerinde insan kokar.

Öldürmek sanatı,

Duyurmadan

Azar azar

Uçaktan denize tükürmeyin sakın

Hapishaneye rastlar...

Bir Ceza Avukatının Anıları tiyatro oyunu olmuştur ve halen tiyatrolarda sergilenmektedir.

Erem'de hükümlü insandır. İnfaz hukukunun insaniliğini savunmuştur Erem. Erem'le birlikte Ankara Hukuk Mektebi hala bugün yaşayan bir doktrindir. Türk hukuku ve hukukçusu Ankara Hukuk Mektebine ve o mektebin mensubu Erem'e çok şey borçludur.

Faruk Erem 15 Ekim 1998 tarihinde 85 yaşında vefat etmiştir.

Vefatından birkaç yıl sonra Ankara'da 2001 yılında Faruk Erem Kültür ve Sanat Vakfı kurulmuştur. Vakfın amacı sanata ve sanatçıya destek olmak, sanatsal ve kültürel faaliyetlerde bulunmak ve yeteneklerini geliştirmek isteyen herkese yardımcı olmaktır. Gerçekten Faruk Erem'in çok yönlü kişiliği ve hayatı göz önüne alındığında adına kurulmuş olan vakfın kültür ve sanat vakfi olması şaşırtıcı değildir.

---

[24] Adana'da gerçekleştirilen 4. Barolar Birliği Genel Kurulu'nda "Avukatlık Meslek Kuralları"nın kabul edilmesini sağlamıştır.

Uğur ALACAKAPTAN (1934–2022)

III. UĞUR ALACAKAPTAN

Uğur Alacakaptan Faruk Erem'in asistanıdır. Baha Kantar–Erem çizgisinin yılmaz takipçisi, ümanist doktrinin en önemli savunucularındandır. İyi derecede İtalyanca ve İngilizce bilmektedir.

Alacakaptan suçun unsurlarını tartışmış, doktrin ve uygulamada hala değerli olan düşünceler ortaya atmıştır. Suçun unsurları konusunda Alacakaptan, Faruk Erem'den farklı düşünmektedir. Alacakaptan'da “*tipiklik*” ve “*hukuka aykırılık*” suçun unsurları olarak sayılmaktadır. İhlalin karşılığı olan ceza müeyyidesi hariç suçun unsurları üzerine çalışmasında ceza hukukunun temel konularını anlaşılır çok sade bir dille açıklamıştır.^[25]

---

[25] Uğur Alacakaptan, *İngiliz Ceza Hukukunda Suç ve Cezaların Kanuniliği Prensipleri*, (Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1958); Uğur Alacakaptan, *Sarhoşluk Halinde İşlenen Suçlarda Cezai Mesuliyet*, (Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1961); Uğur Alacakaptan, *Suçun Unsurları*, (Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1961); Uğur Alacakaptan, *İşlenemez Suç*, (Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1967).

Alacakaptan suç ve cezanın kanuniliği üzerine çalışmış, Magna Carta'dan bu yana konuya ilişkin tartışmaları görmüş ve kanunilik ilkesinin ceza hukukunun temelini oluşturduğu düşüncesini savunmuştur.

En azından ülkemiz yönünden “*Hâkimin hukuk yaratması*” düşüncesine karşı olmuş ve ceza hukukunun kanunilik ilkesi sayesinde günlük siyasetin bir aleti olamayacağı düşüncesini hararetle savunmuştur. Ceza hukukunun kendi siyasetinin olması başka bir şeydir, ceza hukukçusunun tabiri caizse siyasetçinin elinde bir araç olması başka bir şeydir. Alacakaptan buna hep karşı olmuş, ceza hukukunun siyasi iktidarların hükümetlerin vatandaşlar üzerinde sopa olarak kullanamayacağını savunmuştur.

Alacakaptan sarhoşluk üzerine çalışmıştır.^[26] Ona göre gönüllü sarhoşluğun ve dolayısıyla sarhoş iken suç işlemesi isnat yeteneği ne ortadan kaldırır ne de azaltır, isnat yeteneği tamdır.

Alacakaptan, ceza hukuku konusunda yazdığı makalelerde uygulamada görülen birçok sorunu çözmeye gayretini göstermiştir. Bu nedenle makaleleri değerlidir.^[27]

Ankara Hukuk Fakültesinde akademik kariyerine devam ederken, 1967 de profesör unvanını alarak ülkenin en genç profesörü olmuştur. Hemen ardından 1968–1970 yıllarında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde dekanlık görevini yerine getirmiştir.

Uğur Alacakaptan Ankara Barosu avukatıdır. Savunmaya katkıları olmuş bir hukukçudur. Ceza hukukunu insan temelinde düşünmektedir.

Alacakaptan, siyasetçidir. 1975–1980 yılları arasında CHP Ankara senatörü olarak TBMM’de görev almış, aynı dönemde partinin genel sekreterliği görevini yerine getirmiştir. Ancak “*at izinin it izine karıştığı yıllarda*” siyasetini siyasi düşüncesini ceza hukuku düşüncesine karıştırmamıştır. Hukuk mesleğini yaparken hep hukuk mesleğinin gerekleri içerisinde kalmış, özellikle ceza hukukunda aydınlanma çizgisini korumuş örnek bir hukukçudur. Siyasi hayatında Alacakaptan’ın düşüncesini açıkladığı için yargılanması hala Türk yargısının bir ayıbı olarak durmaktadır. Gerçekten darbe döneminde hakkında birçok soruşturma ve kovuşturma yapılan Alacakaptan bir dönem cezaevinde kalmıştır. Alacakaptan, düşünceye, düşüncenin açıklanmasına

[26] Alacakaptan, *Sarhoşluk Halinde İşlenen Suçlarda Cezai Mes’uliyet*.

[27] Fişekçi, *Bibliyografya*, 17-18.

pranga uygulanamayacağını savunmaktadır. Alacakaptan Kuavayi Milliyenin eseri olan Ankara Hukuk Mektebi gibi tüm Türkiye Cumhuriyeti ilkelerinin kurumlarının hep yılmaz savunucusu olmuştur.

Alacakaptan İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi kurucu dekan görevini yerine getirmiştir. Kuzey Atlantik Asamblesi Türk Grubu Başkanlığı ve Avrupa Konseyi Parlamento Asamblesi Türk Grubu Üyeliği yapmıştır. Alacakaptan 2022 yılında 88 yaşında vefat etmiştir.

Kanaatimizce Alacakaptan, Cumhuriyetin müeyyidesi olma başarısını göstermiştir. Bu yönü ile Alacakaptan uzun akademik hayatı boyunca yetiştirdiği binlerce öğrencisine örnek olmayı başarmış bir aydınlanmacıdır.

SONUÇ

Baha Kantar, Faruk Erem, Uğur Alacakaptan ülkemizde binlerce hukukçunun yetişmesine, hukukun uygulanmasına, hukuk devriminin gerçekleşmesine en büyük hizmetleri sunmuş ülkemizin değerli hukukçularındır. Hukuk devriminin vazgeçilmezliğinin mimarlarıdır.

Ankara Hukuk Mektebi doktrinin yılmaz savunucusu ve mensubu olan bu değerler ceza hukuku yönünden yılmadan demokratik laik sosyal hukuk devletinin yılmaz savunucuları olmuşlardır. Bu nedenle biz hukukçular onların hakkını asla ödeyemeyiz. Gerçekten kendilerinden sonra gelen yetiştirdikleri hukukçular bu örnek insanlara minnet borçludurlar.

Çok değil kısa bir süre önce, 22 Ocak 2021 tarihinde, Uğur Alacakaptan'ı kaybetmenin büyük üzüntüsünü yaşadık. Baha Kantar, Faruk Erem, Uğur Alacakaptan belki hayatta değiller, ancak bıraktıkları eserler, yetiştirdikleri hukukçular hümanist doktrini ayakta tutmaya devam edecek ve yeni nesillere ışık tutacaktır.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında bu değerli hukukçulara teşekkürü bir borç biliriz...

KAYNAKLAR

- Akçaoğlu, Ertuğrul. “Ankara Hukuk Fakültesi’nin Kuruluşu ve İlk Günleri.” *TBB Dergisi*, no. 80, (Ocak–Şubat 2009).
- Alacakaptan, Uğur. *İngiliz Ceza Hukukunda Suç ve Cezaların Kanuniliği Prensibi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1958.
- Alacakaptan, Uğur. *Sarhoşluk Halinde İşlenen Suçlarda Cezai Mesuliyet*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1961.
- Alacakaptan, Uğur. *Suçun Unsurları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1961.
- Alacakaptan, Uğur. *İşlenemez Suç*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1967.
- Erem, Faruk. “5 Kasım 1950 tarihli Açış Konuşması.” *AÜHFD* 7, no. 3, (1950).
- Erem, Faruk. “Ord. Prof. Baha Kantar.” *AÜHFD* 12, no. 3, (1955).
- Erem, Faruk. *Adalet Psikolojisi (Suçlu Psikolojisi–Usul Psikolojisi Mahpusun Psikolojisi)*. Ankara: İstiklal Matbaacılık ve Gazetecilik, 1955.
- Erem, Faruk. *Diyalektik Açından Ceza Yargılaması Hukuku*. Ankara: Işın Yayıncılık, 1978.
- Erem, Faruk. “Savunma Hakkının Kökeni.” *Ankara Barosu Dergisi*, no. 5 (1984).
- Fişekçi, Oya. (Derleyen). *Kuruluşunun 50. Yılı Dolayısıyla Ankara Hukuk Fakültesi Öğretim Üye ve Yardımcıları Bibliyografyası (1925–1975)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1977.
- Kantar, Baha *Hukuk-u Ceza*. Ankara: Ankara Hukuk Fakültesi Talebe Neşriyatı, tarih yok.
- Lütem, İlhan. “Hocamız Baha Kantar.” *AÜHFD* 12, no. 3, (1955).
- Mumcu, Ahmet. “Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Neden ve Nasıl Kuruldu.” *AÜHFD* 44, no. 1, (1995).
- Tanyer, Turan. “Ankara Hukuk Mektebi ve Binaları.” *TBB Dergisi*, no. 51, (2004).